

הדיונה הגדולה באשדוד

עונה מומלצת: כל השנה

התאמה: כל המשפחה (גן עדן לילדים)

קושי מסלול: קל מאוד

אורך מסלול: קילומטר, עם אפשרות להארכה

משך מסלול: שעה וחצי, אפשרות להאריך כמה שרק רוצים

מפה: מפת סימון שבילים מס' 10, "תל אביב גוש דן וחוף פלשת"

(מהדורה אחרונה ומעודכנת ביותר הודפסה בשנת 2010)

הגעה מהמרכז: נוסעים בנתיבי איילון (כביש מס' 20) דרומה וממשיכים בכביש החוף (מס' 4) לעבר אשדוד. חולפים על פני מחלף אשדוד וממשיכים דרומה, לעבר מחלף אשדוד דרום. פונים בו ימינה, לעבר העיר עצמה. ברמזור הראשון פונים שמאלה. כעבור כמה עשרות מטרים מגיעים אל פנייה משולטת ימינה, לעבר הדיונה הגדולה. זוהי דרך עפר המתפתלת ומגיעה אל פיצול. פונים שמאלה לעבר חניון השקמים וחונים.

· **מסלול מעגלי, אין צורך בהקפצת רכבים**

· **אין ללכת בדיונות יחפים, שכן החול זרוע שברי זכוכיות. מומלץ לנעול נעליים או סנדלים.**

הדיונה הגדולה נמצאת בחלקו הצפוני ביותר של 'פארק החולות', ריכוז החולות הגדול ביותר בישראל. החניון נמצא בחורש של עץ מהודר, שבעבר כיסה שטחים נרחבים לאורך מישור החוף: השקמה. השקמה הוא סוג של פיקוס שאת פריו (הנקרא בערבית ג'ומס), ניתן לאכול כשהוא מאדים ומבשיל. לפיכך נהגו לגדלו בימי קדם, והוא מוזכר רבות במקורות.

בניגוד לדעה הרווחת, שהתורכים הם אלו שכרתו את יערות השקמים לצורך הסקת מערכת הקיטור של הרכבות, ידוע כיום כי הבריטים אחראים למעשה. תצלומי אוויר ממלחמת העולם הראשונה, שנעשו עם כיבוש הבריטים את הארץ, מלמדים שאז עדיין נמשכה שדרת שקמים רציפה כמעט לאורך כל דרך הים העתיקה המקבילה לחוף, מעזה עד קיסריה.

זה אולי המקום לגלות כי עמוס הנביא שבמקצועו היה 'בולס שקמים' לא היה גרגרן. כיום מקובל שהבליסה היא חיתוך הפרי, כך שיבשיל מהר וטוב יותר. פעולת חיתוך זו בוצעה גם בעת המודרנית על ידי עולי מצריים ואלגיר.

מחניון השקמים פונים באחד השבילים הממשיכים שמאלה (מערבה). אחד מהם, מעגלי, מסומן בירוק. במרחק 500 מטרים לערך נמצאת דיונת החול הגדולה במדינה. צידה המזרחי, הפונה אל החניון, תלול בעוד הצד המערבי, הפונה אל הים מתון מאוד. צורה זו נגרמת כתוצאה מכך שהרוח המערבית מעיפה את גרגירי החול. הדיונה הזו עדיין פעילה ומשנה את צורתה. איך יודעים? שימו לב: לא נאחזת שום צמחייה בחולותיה הנוודים (להבדיל מהשקעים החוליים מסביב, הסמוכים למפלס מי התהום, שבהם גדלה צמחייה).

יותם יעקבסון

הרצאות, צילום וכתיבה, הדרכה בארץ
ולאורך נתיבי הסחר הקדומים באסיה

למרבה הצער קיומה של הדיונה אינו עניין מובן מאליו: מאז בניית סכר אסוואן במצריים וחסירת זרימת הנילוס מהרי חבש, לא מגיע עוד חול אל חופי הארץ. גרוע מכך: החול שישנו נסחף בחלקו חזרה על ידי זרמי הים, ונגרף בכפות דחפורים לצורכי בנייה. מסיבה זו ניטש מאבק איתנים בין גופים ירוקים רבים לבין הרשויות כדי לשמר ערך טבעי ייחודי זה. כשמהלכים על פני הדיונות, מגלים שיש עליהן דוגמה דמוית גלי ים. גם זו תוצאה של הרוח. ממרומי הדיונה אפשר לראות בבירור את הסיט של גרגירי החול: הבנייה המואצת באשדוד (וגם במקומות אחרים) תופסת את מקום החול, ואם זה לא מספיק, גם גוזלת אותו לצורך הכנת תערובות חומרי בנייה.

אם פונים מדיונת החול המרכזית לאחד הכיוונים שבהם משוטטים פחות אנשים ושבהן פחות טרקטורונים מזמזמים כמו צרעות רעות, אפשר לגלות שפע של עקבות בעלי חיים שונים; עופות, זוחלים, יונקים וחרקים. אפשר אפילו לעקוב אחרי עקבות ברורות ולנסות לגלות למי הן שייכות ומה עושה אותו בעל חיים. כשממצים את המעקב, את ההתפלשות והגלגולים בחולות אפשר לחזור לרכב. מלכלכים אותו קצת ומתגלגלים אתו לחוף הקרוב.

עודכן בתאריך 3.10.2011

כל הזכויות שמורות ליותם יעקבסון ©